

EĞİTİM FELSEFESİ

6041 - SOSYOLOJİ 4. YARIYIL KİTABIMIZIN
“EĞİTİM FELSEFESİ” DERSİ’NİN 4. ÜNİTESİ
AÖF KİTAPLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERDEN DOLAYI DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

EĞİTİM SİSTEMİNDE ALTERNATİF OKULLAR

4

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de klasik eğitim ve okul anlayışının dışında öğrenciyi merkeze alan yaklaşımların ve eğitim sisteminin radikal bir eleştirisi yer almaktadır.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	5

Platon, Jean Jacques Rousseau, Karl Marx ve John Dewey gibi düşünürlerin birbirinden çok farklı felsefi ve sosyolojik düşünce akımlarına dayanan tartışmalarında modern, kitlesel eğitim eleştirilmiştir; farklı felsefi perspektiflere dayanan eğitim ve okul anlayışları gelişmiştir. Temel olarak eğitim-öğretim süreçlerinde bireylerin (a) özgürleşmesi, (b) doğa içinde ve doğaya uyum içinde yetişmesi, (c) yaşamın içinde gerçek deneyimlerle bilgi, beceri ve tutumlar inşa etmesi ve (e) sosyal, siyasal ve ekonomik sistemlerdeki eşitsizliklerin nesnesi olmaktan çıkarılarak eğitim süreçlerinde eşitlik ilkesi içinde eğitilmesi modern kitlesel eğitimin eleştirisine karşı benimsenen kuramsal ve uygulamalı eğitim modellerinin temel özellikleri olarak ön plana çıkmıştır.

JEAN-JACQUES ROUSSEAU

Jean-Jacques Rousseau, 1762’de yayınlanan *Émile* adlı eserinde eğitimin toplumsal talepleri karşılamak yerine çocuğun doğuştan getirdiği özellikleri geliştirmesi gerektiğini tartışmıştır. Rousseau’nun çalışmaları 20. yüzyılın başlarından itibaren sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan geleneksel kitlesel eğitime karşı çıkan alternatif eğitim ve okul modellerine ilham kaynağı olmuştur. Özellikle günümüzde eğitim felsefesi, sosyolojisi ve yönetiminde sıklıkla kullanılan ‘çocuk merkezli’, ilerlemeci ve insan merkezli kuramlara kaynaklık etmiştir.

Rousseau’ya göre eğitim 3 temel kaynaktan gelmektedir.

Bunlar;

- > *doğa,*
- > *insan,*
- > *şeylerdir.*

Rousseau’nun “Bu eğitim ‘şeylerden’ gelir” ifadesi sezgisel bir çıkış olarak kabul edilir ve fiziksel çevremizle olanlarla etkileşimimizden kazanılanlar olarak düşünülür.

JOHN DEWEY

Pragmatist felsefeyi benimseyen bir düşünür olarak Dewey, kendisini yazılarında pragmatist olarak tanımlamasına karşın bu felsefenin eğitimdeki en önemli temsilcilerinden biri olarak anılmıştır. Çocukların eğitimlerini yaşam içindeki deneyimlerine dayandıran Dewey, özellikle ‘Nasıl Düşünürüz’ (1933) ve ‘Deneyim ve Eğitim’ (1938) adlı çalışmalarında organik ve bütüncül bir eğitim modelini savunmuştur. Eğitim felsefesine ve modeline ilişkin çocuklara yönelik temel varsayımları şunlardır:

- > *Çocuklar; biyolojik, psikolojik ve sosyal organizmalardır.*
- > *Diğer canlıların aksine yardıma muhtaç doğarlar, yavaş yavaş ailelerinin desteği ile olgunlaşırlar.*
- > *Aile ve içinde bulunduğu topluluklardan öğrenen sosyal bireylerdir.*
- > *Aile ve akran çevresinde yer alan konuşma gruplarına katılarak, basit karalamalardan karmaşık problemleri çözmeye kadar gelişimsel olarak ilerleyerek öğrenirler.*
- > *Gelişim biyolojik olmasına karşın aynı zamanda bireyin tüm yönlerini kapsayacak biçimde duygusal, kişisel ve sosyal.*
- > *Merak ve sorgulama, çocuk için ve çocuğun gelişiminde okul için temel kavramdır.*

Kitap güncellemelerini ve değişikliklerini “www.muratyayinlari.com” internet sitemizin DUYURULAR bölümünden takip edebilirsiniz.

Ona göre çocuklar günlük yaşamlarında içinde yaşadıkları topluluk, toplum ve öğretim programıyla, eksiksiz etkileşimlerle yetişmelidirler. Basit bir biçimde tanımlamak gerekirse Dewey için öğrenme, öğrenen ve çevre arasındaki etkileşim sürecinde gerçekleşir. Öğrenme yapısı ve süreçleri gereği durağandıktan uzaktır ve etkinlik temellidir. Öğrenen, çevresiyle etkileşimi sürecinde bilgiyi edinir ve kazanır. Bir başka deyişle eğitim-öğretim süreçlerinde deneyimlemek temel amaçtır.

Bu nedenle Dewey'in bir okuldan temel beklentisi;

- > *günlük yaşamı araştırarak fırsatlar vermesi,*
- > *çocuğun eski kavramlarla birleştirebileceği yeni kavramlarla tanıştırmayı,*
- > *paylaşılan etkinliklerle bireysel ilişki ve etkileşimleri deneyimleyebileceği imkânlar sunması,*
- > *merak ile sorgulama becerisini geliştirmesidir.*

Le Garange, deneyimlerin eğitici bir nitelik taşımasına yönelik Dewey'in bu iki ilkesinin dışında, yine Dewey'in kavramsallaştırmalarına bağlı olarak yedi ölçüt ortaya koymuştur. Bu ölçütler şu biçimde sıralanabilir:

Sorgulama: Dewey'e göre sorgulama bilimsel bir yöntemdir ve deneyimin bir bilimsel problem biçimine dönüştürülmesini gerektirir. Deneyim bir kez bilimsel bir problem haline dönüştürüldükten sonra sorgulama başlar. Sorgulama sürecinde var olan durum incelenir, sorunun çözümüne yönelik akıl yürütülür ve ihtiyaç duyulan bilgiler edinilerek işe koşulur.

Yansıtıcı düşünme ve etkinlik: Dewey'e göre düşünme ve eylem birbirinden ayrılmaz parçalardır. Yansıtma gözlemi gerektirir. Deneyimi yaşayan bireyler gözlem yoluyla bilgi toplarlar ve topladıkları bilgiyi işlerler ve işledikleri bilgiyi yansıtırlar ve etkinliğe dönüştürürler. Öğrencilerin farklı durumlara ilişkin deneyimleri öğrencilerin gözlem yoluyla bilgiyi toplamaları, sorunu tanımlamaları, daha önceki bilgi ve deneyimleriyle neden sonuç ilişkilerini kurmaları, var olan durumu düşünerek akıl yürütmeleri ve eylemde bulunmalarını gerektirir.

Eğitici bir proje niteliği: Dewey'e göre deneyimlerin öğrenmeyi sağlamasına aracılık yapacak projelerin taşınması gereken dört temel ölçüt vardır. Bir ilgi yaratması, öğrenci için içsel olarak değerli olması, yeni meraklar uyandıracak ya da bilgiler gerektirecek bir sorunu ele alması ve zaman içinde öğrencinin gelişimi destekleyebilecek bir zaman aralığına sahip olması bu dört temel ölçütün temel nitelikleridir.

Somut ve soyut bilgi: Eğitim süreçlerindeki etkinliklerde öğrencilerin somut ve soyut bilgileri geliştirme kapasiteleri, somut ve soyut bilgiler arasında bir denge kurmaları, elde ettikleri somut ve soyut bilgileri deneyimden diğerine aktarabilmeleri, somut ve soyut bilgileri birbirleriyle ilişkilendirerek yansıtılabilmeleri etkinlik temelli deneyimlerin eğiticiliğinde bir başka ölçütü oluşturur.

Büyük bir topluluk: Bu ölçüt temel olarak eğitimin bir bütün olarak sürdürülebilir bir topluluk yaratması ve eğitim etkinliğine katılımın ne ölçüde kalıcı olduğuyla ilgilidir.

Yurttaşlık: Bu ölçüt eğitim içinde gerçekleştirilen etkinliklerin ne ölçüde yurttaşlık hak ve sorumluluklarının edinimine katkı sağladığıyla ilgilidir.

Demokrasi: Eğitim etkinliğinin ne ölçüde katılımcı ve çoğulcu olarak gerçekleştirildiği, farklı toplumsal kesimlerin sorunlarına yönelik nasıl bir anlayış geliştirdiği ve demokratik ilkelere ne ölçüde hizmet ettiği bu ölçüte ilişkin sorulması gereken sorulardır.

ALTERNATİF OKULLAR

Yirminci yüzyılın başlarından itibaren eğitim felsefesi ve sosyolojisi bağlamında tartışılan ve hayata geçirilen alternatif okullar, günümüz modern dünyasında eğitim sistemlerinin yaşadığı krizler ve bu krizlerin çözümü bağlamında yeniden düşünülmekte ve irdelenmektedir. Tartışmaların temelinde okulların yapısı, yönetimi ve bir sistem olarak işleyişinin ötesinde üzerine kuruldukları paradigmaların eğitim felsefeleri, bu felsefelere bağlı olarak ortaya çıkan insan yetiştirme modellerinin ideal ve ilkeleri yer almaktadır.

MONTESSORİ OKULLARI

İtalya'nın ilk kadın tıp doktoru, pedagog ve antropoloji profesörü olan Dr. Maria Montessori (1870-1952), Roma Üniversitesi psikiyatri kliniğinde gönüllü asistan doktor olarak çalışmalar yapmış, engelli çocukların eğitimiyle ilgilenmiştir.

Montessori felsefesinde çocuk bir bütün olarak ele alındığı için öğretmen merkezli sınıflardan farklı bir eğitim ortamı vardır. Montessori okullarında sınıflar yetişkin sorumluluğunda olmaksızın öğrencilerin kontrolindedir ve çocukların bağımsızlıklarını yönetme becerilerini geliştirecek şekilde hazırlanmış ortamlardır. Çocuklar serbestçe hareket edebilmekte ve dikkatlerini çeken şey üzerinde çalışma olanağı bulmaktadırlar.

Çocukların sınıfta öğretmen olmadan neler yaptığını gözlemlemek isteyen Dr. Montessori, açtığı okulda eğitim almamış bir kadını çocukların davranışlarını gözlemlemek üzere görevlendirerek kendisine yardımcı olmasını istemiştir. Sınıf ortamındaki bütün materyaller çocukların boylarına göre ayarlanmıştır. Çocukların yardım almadan ulaşabilecekleri askılar yapılmıştır. Sıradan oyuncakların yanında zihinsel engelli çocukların eğitiminde kullandığı materyalleri de sınıf ortamına koymuştur. Yaptığı gözlemler sonucu çocukların sıradan oyuncaklarla oynamaktan bıkararak eğitsel materyallere yöneldiklerini tespit etmiştir. Bu çalışma sonucunda çocukların birer kaşif gibi öğrenmeye istekli oldukları ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, özellikle okul öncesi dönemde çocukların uygun ortam sağlandığında kendi kendilerine öğrenebildiklerini gözlemiştir.

YENİ OKUL (ESCUELAS NUEVAS)

Escuela Nueva (Yeni Okul) sistemi, eğitimdeki yerelde keşfedilen yenilikçiliğin ulusal politika haline gelebileceğine bir örnektir. 1987 yılında başlamasına rağmen Kolombiya ve diğer 14 Latin Amerika ülkesi, Filipinler ve Uganda'da 20.000'den fazla okula ulaşmıştır. "Yeni Okul" bir kamu okulu olarak modellenmiş; UNESCO ve Dünya Bankası tarafından da başarılı modeller arasında tanımlanmıştır. Modelin amacı, düşük geliri ailelerin çocukları için kaliteli temel eğitim sağlamaktır.

DALTON OKULLARI

Parkhurst, öğrencilerin ilgi duymadıkları bir konuda eğitilmek üzere bir sınıfta toplanmasının başarı getirmeyeceği fikrinden yola çıkmıştır. Öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetebilecekleri bir eğitim modeli geliştirme çabasına girmiştir. Bu kapsamda öğrenciler öğrenmek istedikleri konuları belirler ve konuyu ne kadar sürede çalışacağına dair bir plan düzenler. Bu plana Dalton okullarında "sözleşme" adı verilir. Sözleşme süresi dolana kadar öğretmen öğrenciyi sınava tabi tutmaz veya denetlemez. Ancak öğrenci daha fazla bilgi almak istediğinde öğretmenden destek alır.

BROCKWOOD PARK OKULU

Brockwood Park Okulu, 1969 yılında Hintli filozof ve eğitimci Jiddu Krishnamurti tarafından Londra yakınlarında kurulmuştur ve güçlü bir etik temele dayanmaktadır. Akademik gelişimin yanı sıra özgürlük ve sorumluluk arasındaki dengeyi keşfetmeye, meditasyon yoluyla iç çatışmadan kurtulmaya ve doğanın takdir edilmesi yoluyla manevi gelişime odaklanır .

PAİDEİA OKULLARI

Paideia Okulları 3-18 yaş arası çocuklara eğitim veren ve herhangi bir mezhebe bağlı olmayan okullardır. Bu okullarda temel amaç çocuklara diyalog kurma, kritik düşünme ve olayları farklı bakış açılarından değerlendirme gibi hayat boyu yaşam becerileri kazandırmaktır. Öğrenciler bir fikre katılmayı ve fikri reddetmeyi öğrendikleri için Paideia okullarının gerçek anlamda olumlu bir öğrenme-öğretme ortamına sahip olması beklenir.

MIKNATIS OKULLAR

Amerika'da 1960'lar dönemi, başta Afro-Amerikalılar olmak üzere birçok toplumsal kesimin kamusal alanda hak ve adalet taleplerini dillendirdiği, ailelerin eğitimde fırsat ve imkân eşitsizliğine itiraz ettiği ve ırk ayrımcılığına karşı yürütülen politikaların yetersizliğinin dile getirildiği dönemdir. İşte böyle bir dönemde Amerika, toplumun değişen taleplerini karşılamak ve ırk ayrımcılığına karşı alternatif bir eğitim sistemi geliştirmek amacıyla eğitim sisteminde reform yaparak Miknatıs Okullar (Magnet Schools) olarak adlandırılan devlet okullarını kurmuştur.

A.S. NEİLL ÖZGÜR OKUL HAREKETİ

Neil'in İngiltere Summerhill'de 1924 yılında kurduğu okul, alternatif eğitim literatüründe olumlu ve olumsuz yönleriyle önemli bir referans noktası olmuştur. Summerhill Okulu yaklaşık 80 yetişkin ve her milletten gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Neil her ne kadar Rousseau'yu hiç okumadığını iddia etse de en fazla Rousseau'dan etkilenmiştir.

WALDORF OKULLARI

Waldorf yaklaşımı ilk olarak Rudolf Steiner tarafından 1919 yılında Almanya'da ortaya çıkmıştır. Steiner çocukların hem fiziksel hem de psikolojik olarak belirli gelişimsel aşamalardan geçtiğini savunmuştur. O, bu gelişim aşamalarında farklı yetenek, ilgi ve problemler ortaya çıktığını belirtmiş ve her yeni aşamanın çok büyük önem teşkil ettiğini desteklemiştir. Her çocuğun farklı bireysel ihtiyaçları, karakteri, düşünce, duyu ve hareket kapasitesi vardır. Dolayısıyla her çocuk için özel ilgi gösterilmesi gerekmektedir. Waldorf programının temel amacı çocuğu bütünüyle eğitmektir; "Beyin, kalp ve eller" bu programın temel felsefesini oluşturmaktadır. Waldorf Okulları, programını bu anlayış üzerine inşa edilmiştir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. 1762’de yayınlanan “Emile” adlı eserinde eğitimin toplumsal talepleri karşılamak yerine çocuğun doğuştan getirdiği özelliklerini geliştirmesi gerektiğini tartışan düşünür aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Platon
B) Jean-Jacques Rousseau
C) J Dewey
D) R. Steiner
E) M. Montessori

AÇIKLAMA

Jean-Jacques Rousseau 1762’de yayınlanan Émile adlı eserinde eğitimin toplumsal talepleri karşılamak yerine çocuğun doğuştan getirdiği özelliklerini geliştirmesi gerektiğini tartışmıştır. Rousseau’nun çalışmaları 20. yüzyılın başlarından itibaren sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan geleneksel kitlesel eğitime karşı çıkan ve alternatif eğitim ve okul modellerine ilham kaynağı olmuştur.

YANIT: B

2. “Rousseau’ya göre eğitim 3 temel kaynaktan gelmektedir” Aşağıdakilerden hangisinde bunlar doğru verilmiştir?
- A) İnsan-Aile-Okul
B) Doğa-İnsan-Şeyler
C) Yaşanılan coğrafya-Aile -İnanç
D) İnsan-İnanç-Doğa
E) Aile-İnanç-Yaşanılan Coğrafya

AÇIKLAMA

Rousseau’ya göre eğitim 3 temel kaynaktan gelmektedir. Bunlar (a) doğa, (b) insan ve (c) şeylerdir. Rousseau’nun eğitim ‘şeylerden’ gelir ifadesi sezgisel bir çıkış olarak kabul edilir ve fiziksel çevremizle olanlarla etkileşimimizden kazanılanlar olarak düşünülür.

YANIT: B

3. Aşağıdakilerden hangisi ünlü düşünür JONH DEWEY için söylenemez?

- A) Pragmatist felsefeyi benimseyen bir düşündür.
- B) Kendisini yazılarında pragmatist olarak tanımlamamıştır.
- C) Çocukların eğitimlerini yaşam içindeki deneyimlerine dayandırmıştır.
- D) 'Nasıl Düşünürüz' (1933) ve 'Deneyim ve Eğitim' (1938) adlı çalışmalarında organik ve bütüncül bir eğitim modelini savunmuştur.
- E) Pragmatist felsefeyi benimsemeyen bir düşündür.

AÇIKLAMA

Pragmatist felsefeyi benimseyen bir düşünür olarak Dewey, kendisini yazılarında pragmatist olarak tanımlamamasına karşın, bu felsefenin eğitimdeki en önemli temsilcilerinden biri olarak anılmıştır. Çocukların eğitimlerini yaşam içindeki deneyimlerine dayandıran Dewey, özellikle 'Nasıl Düşünürüz' (1933) ve 'Deneyim ve Eğitim' (1938) adlı çalışmalarında organik ve bütüncül bir eğitim modelini savunmuştur.

YANIT: E

4. "Öğrenen çevresiyle etkileşimi sürecinde bilgiyi edinir ve kazanır. Bir başka deyişle eğitim-öğretim süreçlerinde deneyimlemek temel amaçtır." Dewey'in bir okuldan temel beklentileri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Günlük yaşamı araştırarak fırsatlar vermesi,
- B) Çocuğun eski kavramlarla birleştirebileceği yeni kavramlarla tanıştırmaması,
- C) Paylaşılan etkinliklerle bireysel ilişki ve etkileşimleri deneyimleyebileceği imkânlar sunması
- D) Geleneksel eğitim anlayışının benimsenmesi
- E) Merak ile sorgulama becerisini geliştirmesidir

AÇIKLAMA

Öğrenen çevresiyle etkileşimi sürecinde bilgiyi edinir ve kazanır. Bir başka deyişle eğitim-öğretim süreçlerinde deneyimlemek temel amaçtır. Bu nedenle Dewey'in bir okuldan temel beklentisi;

- (a) Günlük yaşamı araştırarak fırsatlar vermesi,
 - (b) Çocuğun eski kavramlarla birleştirebileceği yeni kavramlarla tanıştırmaması,
 - (c) Paylaşılan etkinliklerle bireysel ilişki ve etkileşimleri deneyimleyebileceği imkânlar sunması,
 - (d) Merak ile sorgulama becerisini geliştirmesidir.
- Merak ve sorgulama becerisini geliştirmek için okul öncelikle (I) çocukların ilgilerini keşfetmeli, (II) günlük hayatta karşılaşılan sıradan sorunların çözümü ile ilişkilendirmeli, (III) yavaş yavaş problemler ve çözümlerinin soyutluğunu ve karmaşıklığını arttırmalıdır.

YANIT: D

5. Le Garange deneyimlerin eğitici bir nitelik taşımaya yönelik Dewey'in bu iki ilkesinin dışında, yine Dewey'in kavramsallaştırmalarına bağlı olarak yedi ölçüt ortaya koymuştur. Bu ölçütler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Sorgulama
- B) Yansıtıcı düşünme ve etkinlik
- C) Somut ve soyut bilgi
- D) Yurttaşlık
- E) Güç

AÇIKLAMA

Ölçütler;

- Sorgulama
- Yansıtıcı düşünme ve etkinlik
- Eğitici bir proje niteliği
- Somut ve soyut bilgi
- Büyük bir topluluk
- Yurttaşlık
- Demokrasi

YANIT: E

6. Aşağıdaki alternatif okullardan hangisinde, çocuk bir bütün olarak ele alındığı için öğretmen merkezli sınıflardan farklı bir eğitim ortamı vardır?

- A) Montessori
- B) Dalton
- C) Waldorf
- D) Brocwood Park
- E) Paideia

AÇIKLAMA

Montessori felsefesinde çocuk bir bütün olarak ele alındığı için öğretmen merkezli sınıflardan farklı bir eğitim ortamı vardır. Montessori okullarında sınıflar öğrencilerin yetişkin sorumluluğunda olmaksızın öz kontrol ve bağımsızlıklarını yönetme becerilerini geliştirecek şekilde hazırlanmış ortamlardır. Çocuklar serbestçe hareket edebilmekte ve dikkatlerini çeken şey üzerinde çalışma olanağı bulmaktadırlar.

YANIT: A

7. Aşağıdakilerden hangisi bir kamu okulu olarak modellenmiş ve UNESCO-Dünya Bankası tarafından da başarılı modeller arasında tanımlanan, amacı düşük gelirli ailelerin çocukları için kaliteli temel eğitim sağlamak olan alternatif okuldur?

- A) Montessori
- B) Dalton
- C) Yeni Okul
- D) Brocwood Park
- E) Paideia

AÇIKLAMA

"Yeni Okul" bir kamu okulu olarak modellenmiş ve UNESCO ve Dünya Bankası tarafından da başarılı modeller arasında tanımlanmaktadır. Modelin amacı düşük gelirli ailelerin çocukları için kaliteli temel eğitim sağlamaktır.

YANIT: C

8. Aşağıdaki alternatif okullardan hangisinde öğrenciler öğrenmek istedikleri konuları belirler ve konuyu ne kadar sürede çalışacaklarına dair bir sözleşme düzenler?

- A) Dalton
- B) Summerhill
- C) Miknatis okullar
- D) Brocwood Park
- E) Waldorf

AÇIKLAMA

Parkhurst, öğrencileri ilgi duymadıkları bir konuda eğitmek üzere bir sınıfta toplayarak öğrencilerin başarılı olamayacaklarını fikrinden yola çıkarak öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetebilecekleri bir eğitim modeli geliştirme çabasına girmiştir. Bu kapsamda öğrenciler öğrenmek istedikleri konuları belirler ve konuyu ne kadar sürede çalışacağını dair bir plan düzenler. Bu plana Dalton okullarında "sözleşme" adı verilir. Sözleşme süresi dolana kadar öğretmen öğrenciyi sınava tabi tutmaz ve ya denetlemez.

YANIT: A

9. Aşağıdaki alternatif okulların hangisi akademik gelişimin yanı sıra özgürlük ve sorumluluk arasındaki dengeyi keşfetmek, meditasyon yoluyla iç çatışmadan kurtulmak ve doğanın takdir edilmesi yoluyla manevi gelişime odaklanır?

- A) Montessori
- B) Dalton
- C) Paideia
- D) Waldorf
- E) Brocwood Park

AÇIKLAMA

Brocwood Park Okulu, 1969 yılında Hintli filozof ve eğitimci Jiddu Krishnamurti tarafından Londra yakınlarında kurulmuştur ve güçlü bir etik temele dayanmaktadır. Akademik gelişimin yanı sıra özgürlük ve sorumluluk arasındaki dengeyi keşfetmek, meditasyon yoluyla iç çatışmadan kurtulmak ve doğanın takdir edilmesi yoluyla manevi gelişime odaklanır.

YANIT: E

10. Aşağıdakilerden hangisi 3-18 yaş arası çocuklara eğitim veren ve herhangi bir mezhebe bağlı olmayan alternatif okuldur?

- A) Montessori
- B) Dalton
- C) Waldorf
- D) Brocwood Park
- E) Paideia

AÇIKLAMA

Paideia okulları 3-18 yaş arası çocuklara eğitim veren ve herhangi bir mezhebe bağlı olmayan okullardır. Bu okullarda temel amaç çocuklara diyalog kurma, kritik düşünme ve olayları farklı bakış açılarından değerlendirme gibi hayat boyu yaşam becerileri kazandırmaktır. Öğrenciler bir fikre katılmayı ve fikri reddetmeyi öğrendikleri için Paideia okullarının gerçek anlamda olumlu bir öğrenme-öğretme ortamına sahip olması beklenir.

YANIT: E

11. Amerika'nın, toplumun değişen taleplerini karşılamak ve ırk ayrımcılığına karşı alternatif bir eğitim sistemi geliştirmek amacıyla eğitim sisteminde reform yaparak kurduğu okul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Paideia
- B) Brockwood Park
- C) Dalton
- D) Mıknatıs
- E) Montessori

AÇIKLAMA

Amerika'da 1960'lar dönemi, başta Afro-Amerikalılar olmak üzere birçok toplumsal kesimin kamusal alanda hak ve adalet taleplerini dillendirdiği, ailelerin eğitimde fırsat ve imkân eşitsizliğine itiraz ettiği ve ırk ayrımcılığına karşı yürütülen politikaların yetersizliğinin dile getirildiği dönemdir. İşte böyle bir dönemde Amerika, toplumun değişen taleplerini karşılamak ve ırk ayrımcılığına karşı alternatif bir eğitim sistemi geliştirmek amacıyla eğitim sisteminde reform yaparak Mıknatıs Okulları olarak adlandırılan devlet okullarını kurmuştur.

YANIT: D

12. Aşağıdakilerden hangisi mıknatıs okullarının sahip olması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Programda tutarlılık,
- B) Güvenli, düzenli bir iklim,
- C) Öğrenmeyi destekleyici çevre ve mükemmellik imajı,
- D) Kurumsal aidiyet, bağlılık duygusu ve azimli/istekli öğretmen ve öğrenci kadrosu,
- E) Okulun özerk bir yapısı olmaması.

AÇIKLAMA

Mıknatıs okullarının sahip olması gereken özellikler aşağıda sıralanmıştır;

- Programda tutarlılık,
- Güvenli, düzenli bir iklim,
- Öğrenmeyi destekleyici çevre ve mükemmellik imajı,
- Kurumsal aidiyet, bağlılık duygusu ve azimli/istekli öğretmen ve öğrenci kadrosu,
- Mesleki hazırlık,
- Okuluna bağlı ve karizmatik okul yöneticisi,
- Eğitim reformlarının uygulanmasına ve değişime açık olmak,
- Okulun özerk yapıda olması

YANIT: E

13. Aşağıdaki alternatif okul modellerinden hangisi insanların sadece beyinden ibaret olmadıklarından düşüncenin olduğu kadar duyguların, iradenin ve deneyimlerin de insan yaşamında etkin olduğunu belirterek bireylerin bir bütün olarak eğitilmesini gerektiğini savunur?

- A) Montessori
- B) Dalton
- C) Waldorf
- D) Brocwood Park
- E) Paideia

AÇIKLAMA

Waldorf öğretmenleri insanların sadece beyinden ibaret olmadıklarını düşüncenin olduğu kadar duyguların ve iradenin de insan yaşamında etkin olduğunu bilirler.

YANIT: C

14. Aşağıdakilerden hangisi alternatif eğitimin benimsediği ilkeler arasında yer almaz?

- A) Çocuk merkezli eğitim,
- B) Bireyin yetiştirilmesinde; toplumsal, politik ve ideolojik talepler karşısında bireylerin öznel değerinin ortaya çıkarılması,
- C) Bireyselliğin yaşamdaki önemi vurgulamak,
- D) Bireysel özelliklerin sanat gibi estetik duyarlılıktaki karşılığının güçlendirilmesi,
- E) Bireyin doğadan ayrı olarak eğitilmesi,

AÇIKLAMA

Alternatif eğitimin benimsediği ilkeler arasında;

- Çocuk merkezlilik,
- Bireyin yetiştirilmesinde; toplumsal, politik ve ideolojik talepler karşısında bireylerin öznel değeri,
- Bireyselliğin yaşamdaki önemi,
- Bireysel özelliklerin sanat gibi estetik duyarlılıktaki karşılığının güçlendirilmesi,
- Tüm bu özelliklerin inşa edilecek demokratik okullarda ve yönetiminde hayat bulması yer alır.

YANIT: E

**DÖNEM SONU
DENEME SINAVI - 1**

1. **Felsefe ile ilgili verilen aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?**
 - A) Felsefe insanın niteliğini, dünyanın yapı ve işleyişini anlama çabasıdır.
 - B) Gerçeği bulma ve öğretme yolunda bitmeyen derinleşmedir.
 - C) İnsanı iyiye, doğruya ve güzele yönelten bir düşünce biçimidir.
 - D) Bilimlere yol göstericilik yapma felsefenin görevi değildir.
 - E) Felsefe sevgi, bilgi ve bilgelik anlamına gelmektedir.
2. **Aşağıdakilerden hangisi bilimin temel özelliklerinden birisi değildir?**
 - A) Bilimde önermeler genellikle sentetiktir.
 - B) Bilim gerçeği parçalara ayırarak inceler.
 - C) Bilim gerçeğe bilimsel yöntemi kullanarak ulaşmaya çalışır.
 - D) Bilimde pratik yarar ve çıkar yoktur.
 - E) Bilim ölçer ve güç oluşturur.
3. **Aşağıdakilerden hangisi eğitim biliminin temel özelliklerinden birisi değildir?**
 - A) Objektif olma esastır.
 - B) Kuram-uygulama bütünlüğü önemlidir.
 - C) Dün ve bugünle daha çok ilgilenir.
 - D) Problem çözme üzerinde durulur.
 - E) Deneyden çok mantık yürütme önemlidir.
4. **Aşağıdakilerden hangisi idealist felsefenin merkezinde bulunmamaktadır?**
 - A) Konular
 - B) Dersler
 - C) Evrensel doğrular
 - D) Öğretmen
 - E) Deneyler

5. **Aşağıdakilerden hangisi Pragmatizmin tanımını olabilir?**
 - A) Zihinsel ya da ruhsal gerçeğe önem veren düşünce sistemidir.
 - B) Gerçeğin insan zihninin dışında bağımsız olarak var olduğunu savunan felsefi görüştür.
 - C) Özgürlük içinde insanın varoluşunu ve kendini gerçekleştirme sorunlarını irdeleyen çağdaş bir felsefe akımıdır.
 - D) Bir kavram, ilke veya görüşün anlam veya doğruluğunu pratik sonuçlarıyla belirleyen felsefe akımıdır.
 - E) Özgürlüğü birincil politik değer olarak ele alan bir ideoloji, politika geleneği ve düşünce akımıdır.
6. **Aşağıdakilerden hangisi epistemolojik anlamda pragmatik felsefeye ilişkin görüşlerden biri değildir?**
 - A) Bilgi sonradan edinilir.
 - B) Bilgi bilimsel yöntemle sınama ve yanılma yoluyla öğrenilir.
 - C) Bilgi bilinen olmanın bilincidir.
 - D) Bilgi yaşantı yoluyla elde edilen ve doğruluk değeri taşıyan denencedir.
 - E) Doğruluk değeri, sınama yoluyla belirlenmiş önermeler elde etmek için bilimsel yöntem ve özellikle tümevarım işe koşulmalıdır.
7. **Materyalist felsefeye göre eğitimin amacı aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Bireyin yaratılması, özgürlüğünün geliştirilmesi, baskıların etkisizleştirilmesini sağlamaktır.
 - B) Egemen sınıfların istediği biçimde sistemi yeniden üretme ve sisteme uygun iş gücü ve istendik davranışlara sahip birey yetiştirmektir.
 - C) Bireyin topluma uyumunu sağlamaktır.
 - D) İnsanları insan doğasının gerektirdiği şekilde ve bu doğaya uygun bir yaşam doğrultusunda yetiştirmektir.
 - E) Kişiyi iyiyi, doğruyu ve güzeli aramaya yöneltmektir.

8. **Natüralist felsefeye göre aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Doğanın, nesnel yasaları uyarınca işleyen bir düzeni vardır.
- B) Natüralizm, doğa bilimlerinin sanata ve edebiyata uygulanmasıyla ortaya çıkmıştır.
- C) Gerçek olduğu gibi yansıtılmalı, yaşamın kaba ve baya sayılarak ele alınmayan yönleri de işlenmelidir.
- D) Birey içinde yetiştiği toplumsal ve doğal çevrede biçimlenir.
- E) İçerikten çok düşünme, sorun çözme, yaratıcılık ve yararcılık önemlidir.

9. **Aşağıdaki felsefe akımlarından hangisi kalıplaşmış bir ideoloji olmaktan çok, pozitivist anlayışa karşı modernlik sonrası anlama, algılama, üretme ve tüketme anlayışıdır?**

- A) Materyalizm
- B) Liberalizm
- C) Realizm
- D) Postmodernizm
- E) İdealizm

10. **Daimicilik felsefesine göre aşağıdakilerden hangisi öğretmenin rolü olamaz?**

- A) Alanının uzmanı olmalı
- B) Öğrenciye karşı dostça olmalı
- C) Öğrenme isteği uyandırılmalı
- D) Öğrencide iyi, güzel ve doğrunun yayıcısı olmalı
- E) Toplumsal önderlik yapmalıdır.

11. **Cumhuriyet döneminde tüm farklı okul sistemleri hangi yasa ile kaldırıldı?**

- A) Hıyanet-i Vataniye Kanunu
- B) Tekalif-i Milliye Emirleri
- C) Tevhid-i Tedrisat
- D) Ağnam Vergisi
- E) Takrir-i Sükun Kanunu

12. **Hangi Türk devleti ilk kez alfabeyi kullanmıştır?**

- A) Hunlar
- B) Göktürkler
- C) Uygurlar
- D) Gazneliler
- E) Selçuklular

13. **Aşağıdakilerden hangisi John Dewey'in öğrenmeye ilişkin görüşlerinden biri değildir?**

- A) Öğrenme sürecinde deneyimlemek esastır.
- B) Öğrenme süreci etkinlik temelidir.
- C) Öğrenme için bireyde merak ve sorgulama becerisi geliştirilmelidir.
- D) Öğrenme süreci durağandır.
- E) Öğrenen çevresiyle etkileşim içerisinde bilgi edinir.

14. **Aşağıdakilerden hangisi eleştirel kuramı için doğru bir ifadedir?**

- A) Devlet eğitim kurumları aracılığıyla tarafsız bilgi üretir.
- B) Öğretmenler öğretim içeriğini seçmeli ve öğrenciler bu bilgileri edinmelidir.
- C) Eğitim gücü kazanma ve meşrulaştırmaya yönelik politik bir anlam taşır.
- D) Okullar toplumsal sınıf farklılıklarını ortadan kaldırır.
- E) Eleştirel bakış açısı okulu değiştirmekten çok onu yönetmeye odaklanır.

15. **Aşağıdakilerden hangisi Antik yunan felsefesi ile islamiyeti birleştiren ilk Türk İslam filozofudur?**

- A) İbni Sina
- B) Farabi
- C) Gazali
- D) İbni Rüşt
- E) İbn-i Haldun

16. İslamiyet öncesi Türk toplumunda eğitim ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Eğitim ortamı gerçek yaşamdır.
- B) Toplum, göçebe olduğundan dolayı yerleşik okul kurumu yoktur.
- C) Sınama durumları yaşam içindeki gerçek durumlar değildir.
- D) Eğitim doğacılık felsefesine uygundur.
- E) Eğitim felsefesi büyük ölçüde gelenek, görenek ve törelerden etkilenmiştir.

17. Aşağıdakilerden hangisi İbni Sina'ya göre eğitim ve öğretimin türlerinden biri değildir?

- A) Düşünsel öğretim
- B) Nasihatle öğretim
- C) Taklitle öğretim
- D) Zorla öğretim
- E) İş içinde öğretim

18. Aşağıdakilerden hangisi Gazali'nin Ahlak anlayışından biridir?

- A) Ahlaklı insan, kesin bilgiye sahip olandır.
- B) Ahlakı bilim saptar.
- C) En yüksek mutluluk, Allah'la insan aklının birleşmesidir.
- D) İyilik zorla değil isteyerek yapılmalı.
- E) Mutluluk insanın kendisine iyilik etmesiyle gerçekleşir.

19. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemine ilişkin eğitimin dayandığı felsefenin özelliklerinden biri değildir?

- A) Sistem ve eğitim felsefesi yaklaşımı geliştirilememiştir.
- B) İnançlar ve normlar tepeden gelen değerlerle çatışmıştır.
- C) Ümmet kültürüne dayalı birey yetiştirmek eğitimin niteliklerinden biri olmuştur.
- D) Düşün akımları eğitim sistemine ve toplumsal yapının temellerine yansımıştır.
- E) Devletin benimsediği belirgin bir eğitim felsefesi olmamıştır.

20. Cumhuriyet döneminde kurulan Köy Enstitülerinin amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Özgür düşünme
- B) Köyü ve ülkeyi kalkındırma
- C) Köylünün eğitilmesi
- D) Problem çözme
- E) Toprağı olmayan köylülere toprak verilmesi

YANITLAR

1. D	6. C	11. C	16. C
2. D	7. B	12. B	17. D
3. E	8. E	13. D	18. A
4. E	9. D	14. C	19. D
5. D	10. E	15. B	20. E

DÖNEM SONU
DENEME SINAVI - 2

1. **Felsefenin genel özellikleri ve işlevleriyle ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**
 - A) Felsefe yaşama ve evrene karşı bir tavır alıştır.
 - B) Felsefe akılcı incelemeye ve yaratıcı düşünceye dayalı bir yöntemdir.
 - C) Felsefe evren ve bütün hakkında belirli bir görüş elde etmeye çalışan bir çabadır.
 - D) Felsefe hem sorun, hem de sorunların çözümü hakkındaki kuramlardır.
 - E) Felsefe olay ve olgulara, dar, tek yönlü bir anlayışla bakar.
2. **Aşağıdakilerden hangisi felsefenin uğraş alanlarından biri değildir?**
 - A) Ontoloji
 - B) Epistemoloji
 - C) Psikoloji
 - D) Aksiyoloji
 - E) Mantık
3. **Aşağıdakilerden hangisi eğitim biliminin özelliklerinden biri değildir?**
 - A) Objektiftir.
 - B) Deneye ve uygulamaya yöneliktir.
 - C) Deney ve laboratuvar önemlidir.
 - D) Dün ve bugünle daha çok ilgilenir.
 - E) Problemlere bütüncül bakılması amaçlanır.
4. **Gerçeğin insan zihninin dışında bağımsız olarak var olduğunu savunan felsefi görüş aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Realizm
 - B) İdealizm
 - C) Liberalizm
 - D) Pragmatizm
 - E) Varoluşçuluk

5. **Aşağıdakilerden hangisi pragmatik felsefenin temel temalarından biri değildir?**
 - A) Gerçeğin değiştiği
 - B) Değerlerde görecelik
 - C) Diyalektik düşünce biçimi
 - D) İnsan doğasının biyolojik ve sosyolojik nitelikte olduğu
 - E) Yaşam tarzı olarak demokrasinin ve insan yönetiminde kritik zekânın önemli olduğu
6. **Aşağıdakilerden hangisi ontolojik anlamda pragmatik felsefeye ilişkin görüşlerden biri değildir?**
 - A) Gerçeğin özü değişmedir.
 - B) Özgürlükçülük ve çok yönlülük egemendir.
 - C) Gerçek, insan deneyimlerinin ürünüdür.
 - D) Her şeyin değeri yararlı olmasıyla ölçülür.
 - E) İnsan ile çevresi birbirini tamamlayıcı katkılar sağlar.
7. **Realist felsefeden etkilenerek doğayı tek gerçeklik, bilgi ve değer kaynağı olarak gören felsefe akımı aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Natüralizm
 - B) Materyalizm
 - C) Rasyonalizm
 - D) Liberalizm
 - E) Postmodernizm
8. **Natüralist felsefeye göre eğitimin amacı aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) İnsanları insan doğasının gerektirdiği şekilde ve bu doğaya uygun bir yaşam doğrultusunda yetiştirmektir.
 - B) İnsanın kendini gerçekleştirmesine olanak verilmelidir.
 - C) Bireyin yaratılması, özgürlüğün geliştirilmesi, baskıların etkisizleştirilmesini sağlamak
 - D) Bireyin topluma uyumunu sağlamak
 - E) Bireyi toplumsal gerçekliğe göre hazırlamak

9. I. Eğitimde temel amaç bireyin yaşama hazırlanmasıdır.
II. Eğitimde bireysel farklılıklara değil, ortak özelliklere odaklanmalıdır.
III. Gözlem ve deneye dayalı öğretim yöntemleri kullanılmalıdır.
IV. Her tür bilgiyi vererek öğrencileri hem teorik hem pratik açıdan yetiştirmelidir.
V. Eğitim programları amaçları esnek ve değişken değil, önceden planlanmış olmalıdır.

Yukarıdakilerden hangileri pragmatist felsefenin eğitim ile ilgili görüşleridir?

- A) I ve III
B) I ve IV
C) II ve IV
D) II ve V
E) III ve IV

10. Esasicilik felsefesine göre aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Eğitim insanlığın mirası olan bilgi, beceri ve olguların korunması ve yeni kuşaklara aktarılmasını amaçlar.
B) İnsan toplumsal ve kültürel bir varlıktır.
C) Deneme ve yanılgılarla yaşamı öğrenmeyi amaçlar.
D) Toplumsal kültürde bulunan kesin doğrular yeni kuşaklara aktarılmalı ve kuşaklar arası çatışma önlenmelidir.
E) Kültürel miras korunmalıdır.

11. Aşağıdaki alternatif okullardan hangisinde öğrenciler öğrenmek istedikleri konuları belirler ve konuyu ne kadar sürede çalışacağına dair bir sözleşme hazırlar?

- A) Dalton
B) Waldof
C) Brocwood Park
D) Paideia
E) Montessori

12. Osmanlılarda şehzadelerin eğitimi için kurulan özel kurumun adı nedir?

- A) Atabeylik
B) Ocaklık
C) Enderun
D) Lalalık
E) Zeamet

13. Aşağıdakilerden hangisi ikinci meşrutiyet döneminde köylünün eğitilmesi gerektiğini savunmuştur?

- A) Ahmet Tefvik
B) Tefvik Fikret
C) İsmail Mahir
D) Ethem Nejat
E) Şemsettin Sami

14. Aşağıdaki alternatif okullardan hangisi klasik eğitime dönülmesi gerektiğini vurgular?

- A) Dalton
B) Waldorf
C) Brocwood Park
D) Montessori
E) Paideia

15. Göçebe Türk toplumundaki eğitimin dayandığı temel özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Görenek
B) Töre
C) Yaşam
D) Doğa
E) Gelenek

16. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet sonrası Türk toplumundaki eğitim felsefesinin temelidir?

- A) Doğadaki ruhlara inanış
- B) Büyü ve gizli güçlere inanış
- C) Tanrı inancı
- D) Kutsal kabul edilen bitki
- E) Atalara ait hatıraların kutsal sayılması

17. Aşağıdakilerden hangisi Farabi'ye göre öğretim ve eğitim anlayışından biri değildir?

- A) Eğitim ahlaki ve sanatsal erdemleri kazandırmadır.
- B) Eğitimin doğumla başlaması gerektiğini savunur.
- C) Öğretim konuşmayla ve bilgi aktarmayla olur.
- D) Eğitim uygulamalı olarak meslekleri öğrenme, beceri kazanmayla gerçekleşir.
- E) Öğretim ve eğitim yapılırken kolaydan zora ilkesine uyulmalıdır.

18. Aşağıdakilerden hangisi İbni Sina'nın eğitim anlayışına uygun biri değildir?

- A) Çocuğa iyi bir ad konulmalı
- B) Altı yaşına gelince okula gitmeli
- C) Çocuklar teker teker eğitilmeli
- D) Çocuk iyi arkadaşlarla oynamalı
- E) Çocuklar 14 yaşına kadar öğrenim görmeli

19. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ü felsefi açıdan niteleyen kavramlardan biri değildir?

- A) Yararcı
- B) İşlevselci
- C) Olgucu
- D) Hayalci
- E) İnsancıl

20. Osmanlı eğitim ve devlet anlayışında skolastik düşünce hangi yüzyıldan sonra baskın hale gelmeye başlamıştır?

- A) 14. yy
- B) 15. yy
- C) 16. yy
- D) 17. yy
- E) 18. yy

MURAT YAYINLARI

YANITLAR

1. E	6. B	11. A	16. C
2. C	7. A	12. D	17. B
3. E	8. A	13. B	18. C
4. A	9. A	14. E	19. D
5. C	10. C	15. A	20. C

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi **Eğitim Felsefesi** ders kitabı.